

ROĐEN NA BOJNOM POLJU

Scenario KURT BJUSIK Crtež GREG RUT

"LEGENDA"

Scenario KURT BJUSIK

Crtež KERI NORD

Kolor DEJV STJUART

Unos teksta RIČARD STARKINGS (COMICRAFT)

Zasnovano na delima i pismima Roberta E. Hauarda, tvorca Konana.

ROĐENDAN NA BOJNOM POLJU

eka dela su večna. Bez obzira na medij kome pripadaju, svima njima je zajedničko to što poseduju trajni kvalitet koji ih čini relevantnim i otpornim na zub vremena. Njihovo se istrajavanje slavi i obeležava raznim godišnjicama i jubilejima, te bismo želeli da čitaocima skrenemo pažnju upravo na jedan takav jubilej. Naime, Konan je krajem prošle godine proslavio svoj 85. rođendan.

Osamdeset pet godina je izuzetno dug period i ne treba smetnuti s uma da je u tom vremenskom okviru svet pretrpeo velike potrese i promene – od Drugog svetskog rata i oštrih ideoloških sukoba do uspona informatičkog doba. Međutim, naš varvarin smrknutog pogleda je sve te promene izdržao, a potrese nadjačao. Ako sklopimo oči, videćemo ga kako stoji na jednom od raskršća svih izmaštanih svetova i već skoro stotinu godina odbija da prepusti mesto nekom drugom junaku. Poput Gospodara prstenova, Robina Huda ili grčkih mitova, on je postao jedan od trajnih spomenika ljudske mašte.

Prva priča o Konanu ugledala je svetlost dana u decembru 1932, na stranicama magazina *Weird Tales*. Njen autor bio je Robert E. Hauard, maštoviti mladić koji je čitav svoj kratki život proveo u ruralnom Teksasu i snagom svoje mašte uspeo da u rasponu od svega

desetak godina stvori brojne svetove, pregršt zanimljivih junaka i čitav podžanr književne fantastike. Nažalost, tragično je stradao od sopstvene ruke u tridesetoj godini života. Taj čin je svet lišio jednog nadarenog pisca, ali njegova dela su odbila da potonu u zaborav.

Iako se Hauard nije ograničavao na jedan žanr, niti samo na prozu, ipak će ostati upamćen pre svega kao tvorac žanra mača i magije i Konana, junaka koji je njegov najbolji i najpoznatiji predstavnik. On je uzor prema kome su brojni autori pokušali da obrazuju svoje svetove, priče i junake – mišićavi grmalj s mačem u jednoj ruci i oskudno odevenom lepoticom u drugoj, uvek spreman da se upusti u sukob s nekim čarobnjakom, čudovištem ili čitavim vojskama. Ruku na srce, to ne zvuči kao recept za besmrtno delo, te se možemo zapitati: zbog čega Konan istrajava umesto da nestane poput bezbroj sličnih junaka i imitacija? Kako mu to uspeva i šta ga izdvaja?

Prostor nam ne dozvoljava da se ovde potanko pozabavimo odgovorima na ta pitanja, ali bismo ipak želeli da istaknemo neke značajne osobenosti koje su Hauardu i njegovom varvarskom čedu udahnule besmrtnost. Nadamo se da će one poslužiti i kao putokaz svima koji budu poželeli da se u dalje istraživanje otisnu sami.

Počnimo od samog autora i njegovog autentičnog stila. Robert Hauard je bio crna ovca u svojoj sredini, buntovnik večito nemirnog duha i katkad nezgodnog temperamenta. Nije posedovao visoko obrazovanje, niti su mu bile dostupne dobro opremljene biblioteke. Međutim, zahvaljujući svojoj disciplinovanosti i strasti prema pisanoj reči, uspeo je da prevaziđe sve te prepreke. On nije bio autor koji se svim snagama zalagao za lepo i uzvišeno u umetnosti. Naprotiv, bio je spreman na kompromise i voljan da se povinuje zahtevima tržišta. Pisao je za vreme velike ekonomske krize u Americi i morao je sebi da obezbedi egzistenciju. Pa ipak, sirova snaga njegovog talenta uspela je da se iskaže čak i u takvim okolnostima. Hauard je gajio neposredan i žustar stil – nije voleo da troši vreme na preduge opise, priče se odvijaju vratolomnom brzinom, akcija je žestoka i s njegovih stranica prosto iskaču varnice.

U jednom pismu Hauard svedoči da je pripovetke o Konanu pisao u takvom zanosu da je
imao utisak kako ništa ne stvara, već samo beleži
događaje koji su se zbili. Ne čudi onda što njegove
priče poseduju izvesnu neposrednost koja često
stvara utisak da nije reč o delu prekaljenog pisca,
već elokventnog pripovedača koga širom otvorenih očiju slušate u noći, pored logorske vatre.
Prosto rečeno – u okvirima žanra koji je iskovao,
Hauard je bio i ostao najumešniji pripovedač.

A šta bi pripovedač bez pozornice na koju će smestiti svoje likove? Tako stižemo do Hiborije, izmaštanog sveta u kome Konan živi, voli, osvaja, ubija i pljačka. Hauard je voleo istoriju i najviše od svega je želeo da piše istorijsku fikciju, ali ondašnje tržišne prilike to nisu dopuštale. Međutim, svoju nesumnjivu strast prema istoriji uspešno je iskoristio u stvaranju Hiborije, njenih junaka i mitologije.

U svom pristupu mitotvorstvu odabrao je zanimljiv postupak – nije izmaštao potpuno novi svet, već je sačinio kolaž od mnogih istorijskih i mitskih civilizacija iz različitih epoha, koje skladno funkcionišu u okvirima zajedničkog sveta. Pozajmljivao je motive iz Biblije, irskih legendi, nordijske mitologije, a nije mu bilo strano ni da Hiboriji doda mitske kontinente poput Lemurije i Atlantide. Te pozajmice mu nisu služile samo kao inspiracija, već se na njihovu prepoznatljivost i nasleđe snažno oslanjao. Ponekad bi im promenio ime (ili koristio arhaične oblike) tek toliko da ne budu istovetni sa svojim istorijskim pandanima, ali da im ostanu dovoljno bliski da njihova asocijativnost ne promakne čitaocima. Primera radi, na šta vas podsećaju Avgulistan ili Vendija? Tako je, u pravu ste. Dovoljna je samo jedna reč da u vašem umu pobudi čitav niz slika, te sada imate dobru pretpostavku o kakvim je zemljama reč. Takav postupak se idealno uklapa u Hauardov stil, jer asocijativnost otkla-

nja potrebu za dugim deskriptivnim pasažima i omogućava da se zaplet odvija munjevito. Čuveni Hauardov savremenik, obožavalac i čovek s kojim je vodio prepisku, H. F. Lavkraft, kritikovao je taj postupak, smatrajući da takva imena u modernom čoveku bude drugačiji skup asocijacija. Nije razumeo da Hauard ne želi da izgradi svet odvojen od našeg, već pokušava da napiše istorijsku fikciju o "dobu nesanjanom" koje je čovečanstvo zaboravilo, ali koje pripada njegovoj dalekoj prošlosti i kolektivnom nesvesnom. Na taj način je Hiborija postala izuzetno raskošna, a u njoj se svi čitaoci mogu lako orijentisati i, zahvaljujući svojoj mašti, dograđivati svet čije je temelje autor već postavio. To je udoban svet koji ne želi da nam skrene pažnju s onog što je bitno – a to je njegov glavni junak.

Kao što je Hiborija uspešan proizvod sačinjen od naizgled nespojivih sastojaka, tako i Konana krasi pregršt različitih osobina i talenata. On je bio varvarin, lopov, ratnik, gusar, razbojnički vođa, osvajač i kralj. Hauard je na taj način sebi obezbedio čitavu lepezu ambijenata i pustolovina u koje je mogao da smesti svog junaka i istovremeno stekne naklonost šire čitalačke publike.

Opis arhetipskog protagoniste žanra *mača i* magije iz jednog od prethodnih pasusa samo je površinski sloj osobina koje krase i najpoznatijeg

varvarina. Međutim, on nije obični rmpalija koji silom rešava sve životne nedaće, već je umnogome odraz svog autora. Ispod gomile mišića nalazi se usijano jezgro iskovano od Hauardovih životnih uverenja i stavova. Njemu su veoma bliske bile egzistencijalističke vrednosti, poput značaja koji se pridaje čoveku kao pojedincu i njegovoj slobodi. Ali pre svega, tu je ključna tema varvarstva suprotstavljenog dekadentnoj civilizaciji. Hauard tvrdi: Varvarstvo je čovekovo prirodno stanje. Civilizacija je neprirodna. Ona je puki hir okolnosti i varvarstvo na kraju uvek mora da prevlada. Međutim, Hauard kaže i sledeće: Ne idealizujem varvarstvo. Po meni je to jedno tmurno, krvoločno i divljačko stanje, lišeno ljubavi. Odbojan mi je prikaz varvarina bilo koje vrste koji se ponaša poput uvaženog, božanskog izdanka majke prirode, obdarenog mudrošću i rečitošću. Dakle, on se nije zalagao za varvarstvo, već ga je prosto doživljavao kao neminovnost i čovekovo prirodno stanje.

Konan jeste varvarin iz ruralne zabiti, ali njegova najdublja moralna načela neretko su uzvišenija od onih kojima se diče pripadnici takozvanih civilizovanih društava u Hiboriji. Uređenost i uglađenost takvih društava samo su maska koja služi da prikrije njihovu moralnu trulež i licemerje. Ali u sudaru s Konanom te maske uvek spadnu. On je sila od koje dekadentna civilizacija ne može da se odbrani. Hauard između ostalog poručuje: Civilizovani ljudi su neuglađeniji od

divljaka jer su svesni da ne moraju strahovati da će im neko razbiti glavu zbog njihove nepristojnosti. Ta poruka snažno odjekuje i u ovom dobu.

Brojne teme mračnijeg tona ne obeležavaju samo naslovnog junaka, već i ustrojstvo njegovog sveta. Epsko junaštvo je u Hiboriji ništavno i prolazno. Simerijanski bog Krom ne pomaže svojim sledbenicima. Surova činjenica prolaznosti čovekovog života i njegovih dela jasno je istaknuta i time se nagriza eskapistička glazu-

Robert Ervin Hauard 1906–1936 ra ovog štiva. Taj mračniji ton nije prisutan u svim pričama, ali jeste u onim najboljim. Hauard nikada ne dozvoljava da te teme prevladaju ili budu same sebi svrha, ali bilo je dovoljno da se priče njima prošaraju kako bi se izdvojile iz mase i ponudile nešto više od puke zabave.

Mnogi pisci su pokušavali da za sobom ostave neprolazno delo. Većini to nije uspelo. Hauardu jeste, između ostalog zahvaljujući njegovom autentičnom i uzbudljivom spisateljskom stilu. Zahvaljujući svetu koji je u isti mah vrlo poznat i jezivo tajanstven, i junaku koji nije puko oruđe zapleta, već višedimenzionalni lik ispod čije se zastrašujuće spoljašnjosti kriju zanimljiva razmišljanja. Lavkraft je to najbolje sročio: Nije lako utvrditi zbog čega su Hauardove priče tako posebne. Možda je tajna u tome što se u svakoj od njih nalazi on sâm.

Razloga za Konanovo trajanje ima još mnogo i o njima se može (i treba) diskutovati, ali sada ćemo sklopiti oči i stupiti na raskršće svih izmaštanih svetova. Tamo i dalje stoji jedan varvarin smrknutog pogleda. Nećemo ga povući za uho, jer bismo mogli ostati bez prstiju ili čitave ruke. Umesto toga, samo ćemo podići pehar, nazdraviti mu i poželeti još mnogo uspeha. Večni život je već obezbedio – kako sebi, tako i svom tvorcu.

PREDGOVOR

vo će većini Konanovih obožavalaca zvučati kao jeres, ali stripovi koje je Kurt Bjusik radio s Kerijem Nordom i Gregom Rutom moji su najomiljeniji konanovski proizvodi. Da, tu ubrajam knjige, filmove, stripove, video-igre i sve ostalo, pa čak i izvorne priče Roberta E. Hauarda. Ponekad se s nekim proizvodom popkulture sretnete u pravom trenutku u životu i to oblikuje način na koji ga nadalje posmatrate, a meni će Konan uvek biti najbolji u formi stripa.

S Konanom sam se prvi put sreo kada mi je bilo osam ili devet godina. Do ruku mi je došlo nekoliko epizoda Marvelovog serijala na kome su radili Roj Tomas i Džon Bjusema, i to me je podstaklo da potražim Hauardove izvorne palp priče. Kada sam te knjige pronašao, susreo sam se, naravno, i s naslovnicama koje je naslikao Frazeta. Iako sam te korice podrobno proučavao i neke od priča u Hauardovim knjigama pročitao, Konana sam ipak oduvek doživljavao kao prevashodno vizuelni ugođaj. Želeo sam da ga vidim kako se kreće kroz svet koji ie Hauard izmaštao a Frazeta naslikao. Nisam želeo da sve te kule i gradove zamišljam, već da ih vidim. I tako sam, umesto da čitam priče, čitao stripove o Konanu, a katkad bih – kad prodavac u radnji nije dovoljno pazio – u kuću krišom uneo magazin Savage Sword of Conan.

Međutim, iako sam voleo te stripove i crtačko umeće Barija Smita i Džona Bjuseme, uvek mi se činilo da je u *Marvelovim* stripovima ton nekako umekšan. Premda sam razumeo zašto je tako, ipak sam priželjkivao strip koji bi bio sličniji Hauardovim pričama jer sam ih doživljavao kao sirovije i silovitije. Ali pretpostavljao sam da se to nikada neće obistiniti, jer je interesovanje za Konana slabilo, a licenca za objavljivanje njegovih pustolovina u stripu bila je istekla.

A onda su se, posle dugog zatišja, pojavili novi stripovi o Konanu, u izdanju kuće *Dark Horse*, a s njima su na scenu stupili Kurt Bjusik i Keri Nord. Priznajem da uopšte nisam bio zainteresovan za novu verziju Konana kada je taj serijal najavljen, ali sam se predomislio kad sam video prve promotivne odlomke s Nordovim crtežima. On će nam, zajedno s Dejvom Stjuartom (jednim od najboljih u svojoj branši), podariti Konana koji ostavlja isti utisak kao onaj na Frazetinim naslovnicama. Potom sam video kako će Kurt Bjusik pristupiti izvornom materijalu, i to me je potpuno osvojilo.

U tom novom stripu Hauardove priče biće obrađene hronološkim redom, a praznine između njih popunjene novonapisanim pričama. Jednom sam razgovarao s Kurtom o tom pristupu. Rekao mi je da je pročitao sve Hauardove tekstove i pronašao svaku referencu na

Konanove neobrađene pustolovine – mesta na kojima je bio i u kojoj životnoj dobi, ljude koje je upoznao i blaga koja je poharao – i da je od toga sačinio ogromnu hronološku pripovest koja pokriva čitav Konanov život.

Redosled njegovih putešestvija zasnivao se na Hauardovim pričama i pismima, a ako oni nisu pružali dovoljno podataka, Konan bi bio usmeravan preko mape hiborijanskog doba do sledećeg mesta za koje se zna da ga je posetio. To je fascinantan i metodičan pristup adaptaciji ovakvog materijala. Činilo mi se da je Kurt Bjusik, preplićući novu građu s adaptacijama već postojećih priča, uspeo da prenese energični stil Roberta E. Hauarda. Te su priče delovale autentično, katkad poput sna ili mračnog košmara, ali samo onda kada je tako i trebalo da bude.

Upravo sam takav strip o Konanu oduvek želeo, i mada su ga zahvaljujući razvoju stripskog jezika i sazrevanju devete umetnosti u Americi verovatno mogla čitati i deca, meni se činilo da je namenjen baš meni. Tačnije, mojoj nostalgičnoj i besramnoj strani koja uvek žudi za odličnim palp stripovima.

A onda je posle Kurtovih i Kerijevih prvih sedam epizoda usledila pauza, a mi smo dobili priliku da se upoznamo s Gregom Rutom, još jednim umetnikom kao stvorenim za ovaj žanr, koji se pridružio Kurtu kako bi ispričali priču o Konanovoj mladosti, od njegovog rođenja do odlaska iz rodne Simerije. Greg Rut je bio umetnik na koga sam obraćao pažnju i čije sam radove viđao s vremena na vreme, tako da mi je bilo dvostruko drago kad mu je zapao rad na ovom poduhvatu. Knjiga koju držite u rukama rezultat je tog rada, a epizode koje je čine objavljivane su između dužih priča koje su radili Kurt i Nord i svaka je bila instant klasik.

Okrenuvši se ponovo Hauardu kao izvoru inspiracije, Bjusik je uspeo da isplete priču koja mi se čini autentičnom i uzbudljivom. Od bojnog polja na kom je Konan rođen, preko teške mladosti koju je proveo u svom selu kao opasno dete i razdoblja kad je bio izgnanik među svojim sunarodnicima, pa sve do velike bitke kod Venarijuma – ovo je najbolja priča o Konanovom poreklu. Hauard je neke od tih važnih trenutaka Konanovog života ovlaš naznačio u pismu obožavaocima koji su pokušavali da sačine hronološki sled njegovih pustolovina. Kurt Bjusik je od svega nekoliko šturih redaka uspeo da stvori nešto novo i blistavo, a Greg Rut je toj zverki udahnuo život. Retko se dešava da se ljubitelji stripova obraduju kad se među priče u njihovom omiljenom serijalu ugura neka izdvojena i često nebitna epizoda, ali upravo je tako bilo s pričama koje čine ovu knjigu. Kad bi nova epizoda koju su potpisali Bjusik i Rut

stigla na police, mrštenje bi zamenio osmeh, a ta epizoda bi bila prva na redu za čitanje.

Ta je priča sada konačno završena i upakovana u jednu predivnu knjigu. Pre nego što sam napisao ovaj tekst još jednom sam je celu pročitao i moram reći da mi se sada još više dopada. Puna je okrutnosti i ljubavi, gorkoslatkih jada i okrutnosti (da, znam da sam dvaput pomenuo okrutnosti), i sve je to tako vešto izvedeno da vas drži od početka do kraja, i budi u vama želju da odmah saznate šta se dalje zbilo.

A rekao bih da vas to vodi pravo ka prvoj knjizi serijala *Conan* izdavačke kuće *Dark Horse* i prvoj priči koju potpisuju Bjusik i Nord. Dok privodim kraju pisanje ovog teksta, hvatam sebe kako polako posežem za tim lepim tvrdokoričenim izdanjima na svojoj polici i razmišljam o šolji čaja i fotelji kraj kamina. To je svakako odličan način da provedem ostatak dana – ponovo čitajući sjajnu fantastiku u stripu i uživajući u pričama o Konanu, baš onakvim kakve sam oduvek želeo.

Ed Brubejker Badnje veče, 2007.

Ed Brubejker je višestruki dobitnik Harvijeve i Ajznerove nagrade za rad na naslovima kao što su Kriminal, Spavač, Kapetan Amerika i Derdevil.

LEGENDA

Epizoda je premijerno objavljena 12. XI 2003. I dobitnik je *Ajznerove* nagrade za najbolju pojedinačnu epizodu 2004. godine.

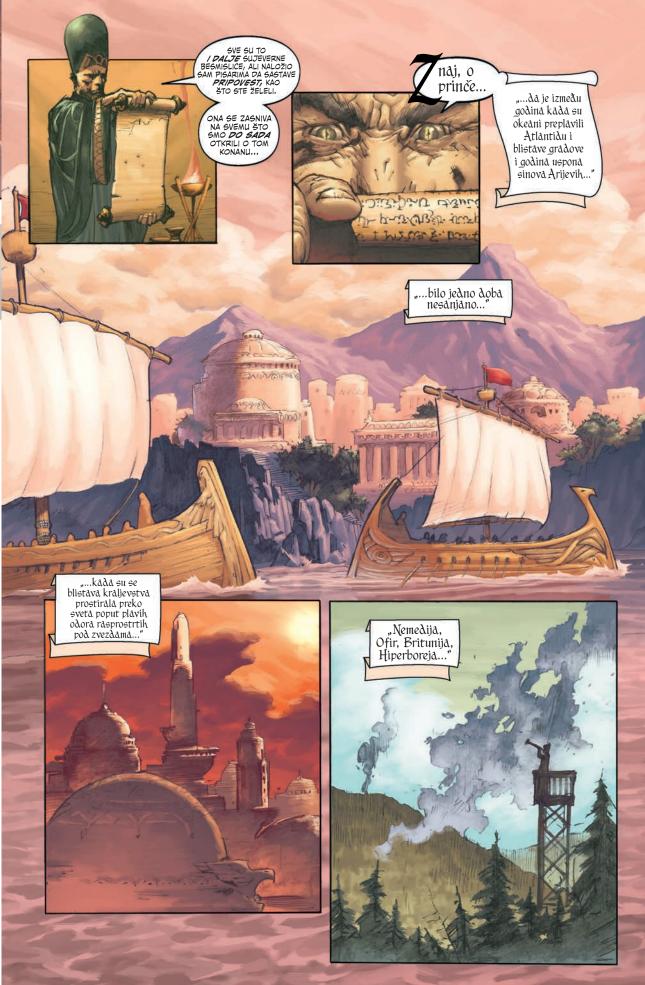

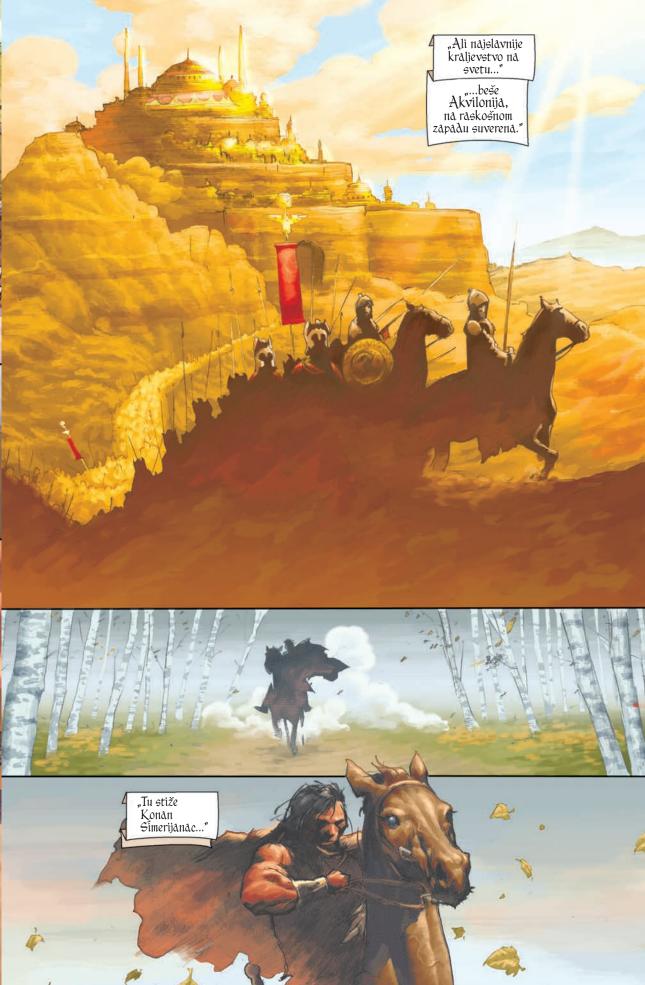

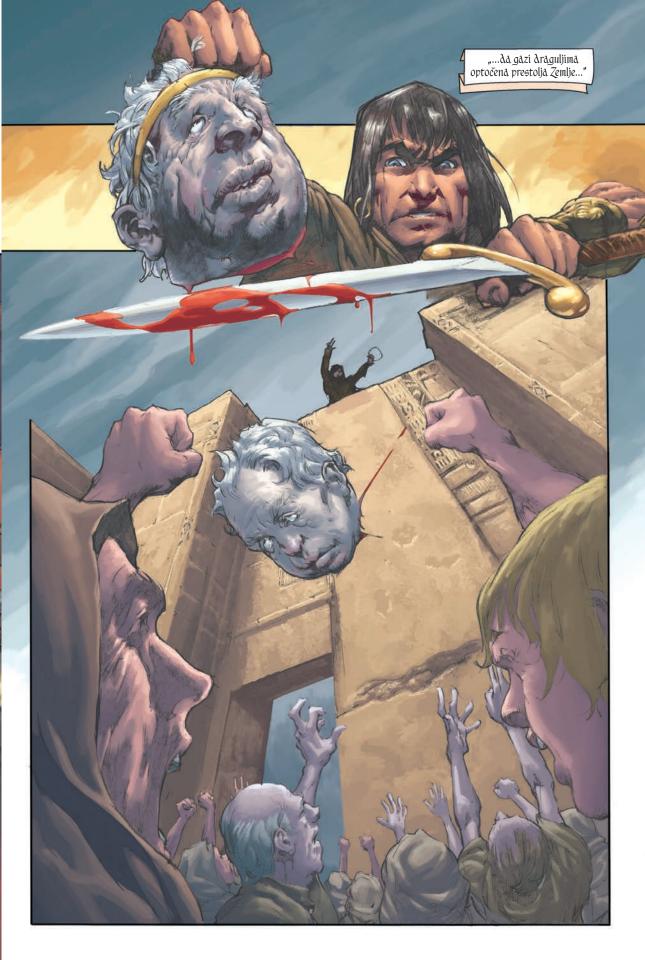

POGLAVLJE PRVO

ROĐEN NA BOJNOM POLJU

EPIZODA JE PREMIJERNO OBJAVLJENA 22. IX 2004.

